

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Για μιὰ ιστορία αγάπης

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Ἀθηνῶν

Ὁ ἀγώνας ἀρχίζει καὶ συνεχίζεται

Ἄν ἤξεραν... Μᾶλλον θὰ ἤξεραν, ὅταν οἱ δύο μελλοντικοὶ χάραξαν στὸ προσκλητήριο τοῦ γάμου τοὺς μετὰ μεγάλα καλλιγραφικὰ γράμματα: «ὁ ἀγώνας ἀρχίζει», καὶ μᾶς ἔριξαν ἡμέρα καὶ ὥρα καὶ τόπο. Εἶχαν προτάξει δύο γάντια πυγμαχίας, πού ἐσπευδαν σὲ χειραψία... Τὸ ἓνα κρατοῦσε ἓνα μικρὸ μπουκέτο μὲ ἀγριολούλουδα καὶ τὸ πρόσφερε στὸ ἄλλο. «Βίον ἀνθόσπαρτον» εὔχονταν οἱ παλαιότεροι σταῖς νεονύμφους.

Οἱ νέοι, ὅμως, τοῦ προσκλητηρίου, συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, μὲ σοβαρὴ πρόθεση ἢ χιουμοριστικὴ διάθεση ἀγγίζαν τὴν οὐσία τοῦ γάμου τῶν ἀνθρώπων. Ὁ γάμος στὴν πραγματικότητα εἶναι ἓνας μεγάλος ἀγώνας. Ἐνας ἀγώνας «τελικός», γιὰ τὸ πρωτάθλημα, ἀφοῦ ἔχουν προηγηθεῖ, ἄλλοι «προκριματικοί» καὶ «ἡμιτελικοί», στὶς διάφορες φάσεις πού ἓνα ζευγάρι περνᾷ στὴ ζωὴ του, ἀπὸ τὴν ἐκλογή συντρόφου μέχρι τὰ «στερεώματα» τοῦ ἀρραθῶνα καὶ τὸν καθορισμὸ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ γάμου καὶ τῆς εὐλογίας του ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Στὴν οὐσία του, ὅμως, ὁ ἀγώνας ὁ πραγματικὸς ἀρχίζει τότε καὶ συνεχίζεται πρὸς τὴν τελικὴ εὐθεία. Οἱ ἴδιοι οἱ νεόνυμφοι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι μᾶς πιστεύουμε, ὅτι ὁ ἀγώνας αὐτὸς κάποτε θὰ δικαιωθεῖ καὶ τὰ στέφανα πού τίθενται ὡς «μισθὸς τῆς σωφροσύνης» θὰ ἀναληφθοῦν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεὸ στὴ Βασιλεία Του, ὅπως πολὺ ὠραία διατυπώνει μιὰ ἀπὸ τὶς τελευταῖες εὐχές τῆς ἀκολουθίας τοῦ στεφανώματος.

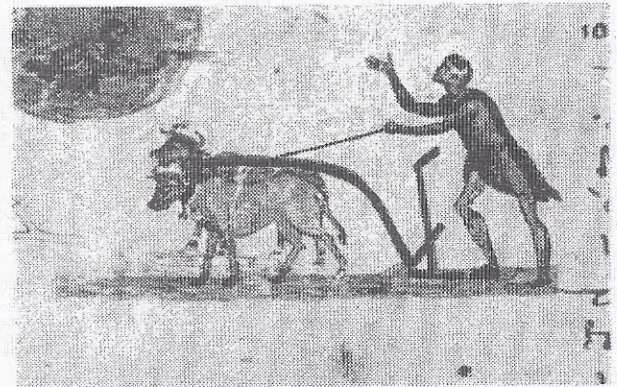
Τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα ἀναφέρεται, ἀσφαλῶς, σὲ ὅλες τὶς πτυχές καὶ τὶς διαστάσεις τῆς ζωῆς ἐνὸς ἀνδρᾶ καὶ μιᾶς γυναίκας μέσα στὸ γάμο καὶ στὴν οἰκογένεια, στὶς σχέσεις τους μεταξὺ τους, μὲ τὰ παιδιὰ τους, μὲ τὴν κοινωνία καὶ τὸν κόσμον, μὲ τὸν Θεό. Ὁ ἀγώνας εἶναι πολυπλευρὸς καὶ πολυδιάστατος.

Εἰκόνες πού βοηθοῦν

Ἄν, τώρα, θελήσουμε νὰ προσοικειωθοῦμε τὴν πρώτη εἰκόνα πού μᾶς ἔρχεται: στὸ νοῦ, ὅταν προφέρουμε τὶς λέξεις «ζευγάρι», «σύζυγοι», «μόζυγοι», μεταφερόμαστε στὸ χῶρον ἐνὸς ἀγροῦ καὶ μιᾶς γῆς πού τὴν καλλιεργεῖ ἢ τὴν καλλιεργοῦμε μέχρι πρὶν λίγο καιρὸ ἓνα ἄλλο ζευγάρι (ζεύγος βοῶν). Τόσο στὴ συμβολικὴ τῆς ὅσο καὶ στὴν πραγματικὴ τῆς ὑπόστασις

ἢ εἰκόνα τοῦ «ζευγαριοῦ» μᾶς βοηθεῖ νὰ δοῦμε τὸ βάθος αὐτῆς τῆς συζυγίας.

Καρπὸς αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα, αὐτῆς τῆς καλλιέργειας θὰ εἶναι ὅπωςδήποτε «ὁ ἄριστος ἡμῶν ὁ ἐπιούσιος», γιὰτὶ «ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται ἄρτων»

«Ὁλος τοὺς βοηθεῖ ὁ Θεός, μὲ τὸν τρόπο του».

Γεωργικὴ σκηνή. Βυζαντινὸ χειρόγραφο τοῦ ΙΑ' αἰώνα. Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη Παρισίων («Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», τόμος 3, ἐναντι στήλης 1152).

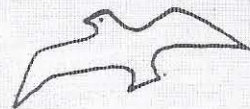
(Παροιμία 16' 11). Ἡ γῆ δὲν δίνει εὐκόλα τοὺς καρπούς της. Ὁ γάμος, γιὰ νὰ δώσει τὰ ὅσα ὑποσχέται ἢ Ἐκκλησία μας στὴν ἀκολουθία της, προϋποθέτει τὴ βαθειὰ καλλιέργεια καὶ τοῦ πιδ ἄγονου ἀκόμα χῶματος. Τὸ ἐρώτημα πού τίθεται εἶναι: θ' ἀφήσουμε τὴ γῆ μας νὰ πάει χαμένη ἢ θὰ τὴν μετατρέψουμε σὲ γῆ καλὴ, σὲ γῆ τῆς ἐπαγγελίας;

Ἡ ἱστορία μιᾶς γῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων της

Γιὰ ν' ἀπαντήσουμε σ' ἓνα τέτοιο ἐρώτημα, διαλέξαμε ἐπιτήδες μερικὲς σελίδες ἀπὸ τὴν «Ἱστορία μιᾶς χαμένης γῆς» τοῦ Ἄρη Φακίνο¹. Παραστατικότερα δὲν θὰ μπορούσε ν' ἀποδοθεῖ ὁ ἀγώνας ἐνὸς ζευγαριοῦ στὴν πάλη του μὲ τὴ γῆ του, γιὰ νὰ τὴν κάνει νὰ καρπίσει, σὲ πραγματικὴ ἢ μεταφορικὴ ἔννοια.

Ὁλόκληρον τὸ βιβλίον ἀποτελεῖ ἓνα αἰῶνα ἑλληνικῆς πραγματικότητος ὅπως τὴν ἔζησε καὶ τὴν κατάλαβε ἓνας

σέ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

φτωχός αγράμματος αλλά πάνσοφος χωριάτης πριν αρχίσει ο εξευρωπαϊσμός μας», ο παππούς του συγγραφέα. Πρόκειται για μιάν άλλη, διαφορετική ανάγνωση της ιστορίας του τόπου μας, «για την Ελλάδα που χάνεται, που χάθηκε ίσως».

«Άς μου επιτρέψει ο συγγραφέας να στηριχθώ σ' αυτό το «ίσως» και να προσθέσω στον τίτλο του βιβλίου του ένα ερωτηματικό, τουλάχιστο όσον αφορά την επιγραφή στις σελίδες που θα παραθέσω. Το βιβλίο, παρόλο που περιγράφει ώρες - ώρες «άπελπιστικές» καταστάσεις, πιστεύω πως είναι μιιά ιστορία ελπίδων, πίστη στο μέλλον, ιστορία μιās «κερδισμένης» τελικά γής².

Ο Ξ ο ν α ς της ιστορίας αυτής είναι: το ζευγάρι του Βαγγέλη και της Σοφίας, ή επίμονη πορεία των δυο τους μέσα στις όποιες αντιξοότητες που τους περιβάλλουν, ή θέληση να νικήσουν. Μέσα από την ιστορία της Ελλάδος διαφαίνεται μιιά ιστορία αγάπης ενός ζευγαριού και της αγάπης και του αγώνα τους για τη ζωή τους. Παραμένει υπόδειγμα σ' έναν κόσμο που περικλείεται, σ' ένα λαό που επιδιώκει την ευκολία του και παρέχει τις διευκολύνσεις του και τις υπηρσίες του σε ντόπιους και ξένους.

Μιά ζωή «ἀποκαταδοκίας»

Τη στάση του Βαγγέλη και της Σοφίας εκφράζει ευστοχα ο στίχος του ποιητή, όταν, στην κυριολεξία, κάνει λόγο για μιιά ομοζυγία (ώμο - ζυγία):

«Ὁμο τὸν ὄμο οἱ δυὸ μαζί ν' ἀντέχουμε τὸ θάρος ἀπὸ τὰ μελλούμενα»

(Ὀδυσσεύς Ἐλύτης),

σάν ο χρόνος να μην είχε παρά μόνο μιιά διάσταση, το μέλλον. Και οι δυο τους φαίνεται να φρονούσαν, ότι οι κόποι τους, που γίνονταν στο παρόν, στόχευαν στο μέλλον, γι' αυτό τίποτε δεν μπορούσε να τους άναστειλει στην προσπάθεια. Ἡ Ζωή τους μπορεί να χαρακτηριστεί σάν μιιά θητεία στην «ἀποκαταδοκία της κτίσεως» (πρβλ. Ρωμαίους γ' 18-19).

Μά και η γραφή του συγγραφέα είναι «γραφή ἀποκαταδοκίας» και λαχτάρας μέσα από το παλιό να δογεί κάτι καινούριο, ή γη τελικά να μη χαθεί κι ο τόπος να κερδίσει την πατρίδα του. Εφαπνεται στην «κοσμικότητα» του κόσμου και στην ελπίδα για κάποια «άλλη» πραγματικότητα. Ο Θεός, άλλοτε είναι ο μέγας παρών, άλλοτε απουσιάζει: ή αποσύρεται διακριτικά. Όμως, «δλως τους βοηθάει: ο Θεός, με τὸν τρόπο του» καθώς παρατηρεί ο περαστικός χωριάτης στη Σοφία³.

«Άς δούμε, τώρα, από πὸς κοντά «στιγμιότυπα» αὐτοῦ τοῦ πεισματικοῦ αγώνα με τη φύση, που σφραγίζεται με την εδλογία της Ἐκκλησίας και καταξιώνεται

με τη συγκομιδή τῶν καρπῶν της γῆς. Σάν προμετωπίδα στην ἄλλη διήγηση θά μπορούσαν να τεθοῦν τὰ λόγια ἀπὸ τὸ βιβλίο της Ἰουδιθ (ι' 19):

«Τίς καταφρονήσει τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναίκα σ ι ο ι α ῦ τ ι α ς;»

Σκίτσο Ἄλτα Ἄννα Πάρκινς.

(«Εἰκόνες της Μάνης», Ἀθήνα 1970, σ. 5).

Μιλώντας για την «ἀνδρεία γυναίκα»⁴, τιμῶμε μαζί της και τὸν ἄνδρα και θαυμάζουμε τὰ κατορθώματά τους⁵.

«Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν,

δόξη και τιμῆ

στεφάνωσον αὐτούς».

1. Βιβλιοπωλεῖον της «Ἐστίας», Ἀθήνα 1983, σ. 192-198.

2. Διαφωνίες και τυχόν αντιρρήσεις που μπορεί να ἔχει κάποιος ὡς πρὸς ὀρισμένες ἀπόψεις τοῦ συγγραφέα δὲν μειώνουν οὔτε στὸ ελάχιστο τὸ δυνατὸ του γράψιμο. Ἀνήκουν σ' ἕναν θεμιτὸ διάλογο, στὸν ὁποῖο ὅλοι εἴμαστε ἀνοιχτοί.

3. Για τὸ ζήτημα αὐτὸ, παρουσία - ἀπουσία τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο μας, θά ἔιξε να γραφτεῖ ἕνα ἰδιαίτερο σημεῖωμα, που θά συμπεριελάμβανε στὴ μελέτη του ὀλόκληρο τὸ βιβλίο. Τὸ ἀποτέλεσμα θά ἦταν ἀποκαλυπτικὸτατο. Τίτλος του: Θεὸς και ἱστορία στὴν «ἱστορία μιās χαμένης γῆς».

4. Ὁ Ἄρης Φακίνος, μπορούμε να ἰσχυρισθοῦμε, ὅτι πρόσθεσε με ἐπιτυχία ἄλλη μιιά γενναία «Ρωμιά» στὴν πινακοθήκη τοῦ Ζήσιμου Λορεντζάτου (Ρ ω μ ι ε ς, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Δόμος» 1979, 40 σ.).

5. Βλ. τὰ ἐμπνευσμένα κομμάτια της Παλαιῆς Διαθήκης: Παροιμιαί λα' 10-31' Σοφία Σειράχ κς' 1-4, 13-18' λς' 22-27.